

2025-01-23

Dnr X24-90498

Socialdepartementet
103 33 Stockholm**Yttrande över betänkandet (SOU 2024:66) Livsviktigt lärande - fler vägar till kunskap för att förebygga suicid, ert dnr S2024/01708**

Rättsmedicinalverket (RMV) har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande.

RMV tillstyrker betänkandets förslag om inrättandet av en nationell utredningsfunktion som ska bidra till att förbättra samhällets lärande om suicid. Vad gäller förslaget om att RMV ska ges en underrättelseskyldighet att informera aktörer inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten och LSS-verksamheter om inträffade suicid har myndigheten svårt att överblicka de för RMV resursmässiga konsekvenserna av förslaget.

Därutöver vill RMV lämna följande synpunkter.

Avsnitt 8.1.4 – Tillämpningsområde – under vilka förutsättningar får en utredning inledas

RMV vill lyfta fram vikten av att skilja på begreppen dödsorsak och dödssätt i förhållande till suicid. Suicid är ett dödssätt men anges som en dödsorsak i 2 § förslaget till lag (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid och 16 a § förslaget till förordning om ändring i begravningsförordningen (1990:1147).

Av betänkandet framgår vidare att utredningsfunktionen bör ha möjlighet att ta del av ärenden som RMV bedömt vara dödsfall med oklar avsikt, om utredningsfunktionen bedömer att det finns särskilda skäl som talar för att utredningen kan bidra till samhällets lärande om att förebygga suicid. Det kommer också till uttryck i den andra strecksatsen i 2 § andra stycket förslaget till lag (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid. Enligt RMV skulle dock formuleringen av den strecksatsen komma att omfatta även sådana dödsfall som RMV bedömt vara olycksfall eller avsiktligt vållade av annan, vilket inte framstår vara avsikten i betänkandet. Enligt RMV:s mening är det också rimligt att sådana dödsfall inte omfattas. RMV föreslår att den aktuella strecksatsen i bestämmelsen istället skulle kunna formuleras såhär:

- *ett barn eller en vuxen avlidit och när dödssättet är oklart, och det finns särskilda skäl som talar för att en utredning kan bidra till underlag för åtgärder som har som mål att förebygga suicid.*

Avsnitt 8.1.5 – Utredningsfunktionen bör ha ett tematiskt arbetssätt

Beroende på hur utredningsfunktionen väljer att definiera teman kan det bli svårt för RMV att på ett heltäckande sätt identifiera samtliga ärenden som omfattas av det valda temat. Det följer av att en stor mängd uppgifter i ett ärende inte är tillgänglig som strukturerad data hos myndigheten, vilket innebär att framsökningen av relevanta fall kommer att kräva manuellt arbete och tolkning av uppgifter. Identifieringen av ärenden riskerar därmed att bli ofullständig.

Valet av tema kan också innebära att underlaget blir förhållandevis litet. För att kunna peka på behov av åtgärder från samhällets sida behöver det finnas underlag som ger robusta förutsättningar för sådana slutsatser. Med ett litet datamaterial finns risken att omständigheter i enskilda fall tolkas som generella problem på strukturell nivå.

Avsnitt 8.1.9 – Rättsmedicinalverkets tillgång till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation bör utredas

RMV har ett stort behov av tillgång till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation inom ramen för myndighetens rättsmedicinska och rättspsykiatriska verksamhet. Det skulle stärka myndighetens förmåga att utföra sitt uppdrag på ett effektivt sätt och i förlängningen både gagna enskildas rättssäkerhet och integritet. RMV vill därför understryka vikten av att det införs en reglering till stöd för detta.

Avsnitt 8.1.12 – Nya bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt

I betänkandet föreslås en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) enligt samma modell som 26 kap. 10 a § OSL. Av 26 kap. 15 § andra stycket OSL framgår att 26 kap. 10 a § OSL i viss omfattning inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Om avsikten är att den föreslagna bestämmelsen i OSL också ska inskränka rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, behöver även 26 kap. 15 § OSL ändras.

Avsnitt 8.1.13 – Utredningsfunktionen bör utvärderas

RMV välkomnar förslaget i betänkandet om att lämplig myndighet bör få i uppdrag att utvärdera den nya lagen samt utredningsfunktionen, inkluderat om RMV:s uppgiftsskyldighet fungerar på ett bra sätt. Det är av vikt för att säkerställa att funktionen gör nytta och fungerar på ett effektivt sätt.

Avsnitt 8.2.3 – Förbättrade möjligheter till bredare utredningar

I betänkandet förslås införande av sekretessbrytande bestämmelser i i form av uppgiftsskyldighet mellan hälso- och sjukvården, LSS-verksamheter samt socialtjänsten. RMV vill därför påtala att myndighetens rättspsykiatriska verksamhet bedriver hälso- och sjukvård i viss omfattning och därmed kommer att omfattas av den föreslagna uppgiftsskyldigheten. Den rättspsykiatriska undersökningsverksamheten utgör dock inte hälso- och sjukvård vilket kan komma att ge upphov till gränsdragningsproblem när verksamheter begär ut uppgifter från RMV med stöd av den föreslagna uppgiftsskyldigheten. RMV förordar därför att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet klargörs att uppgiftsskyldigheten endast omfattar sådana uppgifter som förekommer i den verksamhet som myndigheten bedriver i egenskap av vårdgivare.

Avsnitt 8.2.4 – Kännedom om suicid via Rättsmedicinalverket

Mot bakgrund av myndighetens särskilda ansvar för rättsmedicinska obduktioner och andra rättsmedicinska undersökningar enligt förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket utreder myndigheten de allra flesta suicid som inträffar i Sverige och utfärdar sådana dödsorsaksintyg. RMV har därför förståelse för betänkandets förslag om att ge myndigheten en underrättelseskyldighet att informera aktörer inom socialtjänsten, LSS-verksamheter och hälso- och sjukvården om inträffade suicid. RMV är dock i grunden en expertmyndighet inom rättsväsendet som utför uppdrag och gör utredningar på begäran av andra sådana myndigheter. RMV måste därför väga den föreslagna underrättelseskyldigheten som syftar till stärka andra verksamheters systematiska patientsäkerhetsarbete respektive kvalitetsarbete avseende suicid mot myndighetens grunduppdrag. Det ger upphov till vissa tveksamheter.

I betänkandets avsnitt 9.5.1 konstateras att den föreslagna underrättelseskyldigheten kommer att innebära betydande tillkommande arbetsuppgifter för RMV. RMV instämmer i den bedömningen. Enligt RMV:s mening kan utformningen av underrättelseskyldigheten också ge upphov till svåra bedömningar både i förhållande till när myndigheten ska anses ha identifierat verksamheter som den avlidne haft kontakt med och om det finns anledning att anta att dödsorsaksintyget kan vara av betydelse för en verksamhets utredningsskyldighet. RMV ser därför en överhängande risk för undanträngningseffekter i den rättsmedicinska verksamheten, vilket kan påverka brottmålsprocesser negativt, om inte myndigheten tillförs tillräckliga resurser för genomförandet, vars omfattning i sig är svår att bedöma (se reviderade kostnadsberäkningar nedan).

I betänkandet konstateras vidare att förfrågningar om att få ut handlingar i

ett ärende troligen kommer att öka som en konsekvens av den föreslagna underrättelseskyldigheten. RMV instämmer i denna bedömning, inte minst om RMV på sikt ges tillgång till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. RMV har också förståelse för bedömningen i betänkandet om att det ur integritetssynpunkt inte bedöms vara motiverat med en generell uppgiftsskyldighet till berörda aktörer. Sekretessprövningar utifrån 25 kap. 1 § OSL i ärenden som rör suicid är dock inte sällan komplicerade utifrån bestämmelsens skydd för den avlidnes frid och med beaktande av dennes anhöriga. Om den aktuella underrättelseskyldigheten införs förordar RMV därför att det också införs en avgränsad sekretessbrytande regel som kan möjliggöra utlämnanden i det aktuella ärendet.

Avsnitt 9.5.1 – Kostnader för staten

RMV ser vid en mer djupgående analys av myndighetens tillkommande kostnader med anledning av betänkandets förslag behov av att revidera betänkandets kostnadsberäkningar (se tabell nedan med föreslagna justeringar i rött). Revideringen är bland annat avsedd att omhänderta förväntade OH-kostnader. Som nämnts ovan är dock behovet av ytterligare medel svårt att bedöma.

I betänkandet framhålls att RMV bedömt att tidsåtgången för sekretessprövning kommer att kunna rymmas inom den föreslagna ökade bemanningen av utredare i kombination med ett AI-verktyg för att kunna maskera uppgifter efter behov. RMV vill härvid förtydliga att myndigheten i dagsläget inte kan se att något sådant ändamålsenligt verktyg skulle kunna användas i myndighetens verksamhet inom en överskådlig framtid.

I betänkandet framhålls vidare att tillgången till tjänsten Nationell patientöversikt (NPÖ), som erbjuder sammanhållen journalföring, enligt RMV skulle innebära en avsevärd effektivisering av arbetet. En sådan tillgång skulle enligt RMV också innebära en ökad tillämpning av den föreslagna underrättelseskyldigheten samt ett ökat antal förfrågningar om att få ut handlingar i ett ärende med anledning av den. Det skulle innebära en ökad resursåtgång för myndigheten.

Utifrån de ikraftträdandedatum som föreslås i betänkandet bedömer RMV att myndighetens behov av anslagsförstärkning uppstår från och med den 1 januari år 2026 och löper under efterföljande år (se tabell nedan). RMV bedömer att full operationell verksamhet uppstår under andra halvan av år 2027.

RMV vill i sammanhanget också klargöra att uppgifter angående dödssätt och dödsorsak lämnas till Trafikanalys och inte till Transportstyrelsen.

Sådana uppgifter lämnas inte heller till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Kostnadspost	2026	2027	2028 och framåt
Uppgiftsskyldigheten, totalt	1,9	2,5	1,4
Investeringskostnad (Inrapporteringssystem)	1,4	1,4	
It-förvaltning			0,2
Arbetsinstruktion och kompetensutveckling	0,2	0,2	
Personalkostnad, statistiker (uttag)		0,5	1,0
OH (18,3%)	0,3	0,4	0,2
Underrättelseskyldigheten, totalt	1,8	4,3	3,7
Investeringskostnad	1,0		
It-förvaltning		0,2	0,2
Personalkostnader, totalt	0,0	2,5	2,5
- varav utredare	0,0	2,1	2,1
- varav administration	0,0	0,4	0,4
Löpande kostnad för att förvalta och bedriva vht	0,0	0,5	0,5
Övriga implementeringskostnader	0,5	0,5	
OH (18,3%)	0,3	0,7	0,6
Summa	3,7	6,8	5,1

Detta yttrande har beslutats av den tillförordnade generaldirektören Lovisa Strömberg. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Elias Palm, Jesper Svedberg och Susanne Hilke samt chefsjuristen Anton Svensson, ekonomichefen Elin Ericson och it- och digitaliseringschefen Susanne Kilgren deltagit. Föredragande har varit den biträdande chefsjuristen Johan Lidman.

Lovisa Strömberg

Johan Lidman